

ศักยภาพการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด

Management Potential of Trat's Special Border Economic Zone

ธีรังกูร วรบำรุงกุล¹, คมพล สุวรรณภูมิ²

Theerangkoon Warabamrungskul¹, Khompol Suvarnakuta²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดตราด และ 2) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดตราด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยทำการวิเคราะห์จำแนกประเภทและแยกแยะหมวดหมู่ข้อมูลแล้วสังเคราะห์ข้อมูลสรุปผลภาพรวม

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นเกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้แรงงาน ด้านทรัพยากรมีความสมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่งในประเทศ และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีการดำเนินการสอดคล้องกันได้เป็นอย่างดีตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติการ ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะพบว่า มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนาของหน่วยงานรัฐปกติ เช่น ปัญหาขยะ มลพิษ แรงงานต่างด้าว อาชญากรรม เป็นต้น ทั้งที่รัฐเองได้พยายามแก้ไขปัญหาเหล่านั้นแต่ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการตามนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยเร็วและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ด้วยความจริงใจ

คำสำคัญ : ศักยภาพการจัดการ, เศรษฐกิจชายแดน, เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

Abstract

An analysis was conducted on the potential of public, private, and local agencies, in terms of manpower, resources, and policy implementation, to support Trat's special border economic zone policy, and study the obstacles and suggestions for Trat's special border economic zone. The research was qualitative research. An in-depth interview was used with the key informants. Content analysis was employed for typology and taxonomy analysis and synthesis.

¹ อาจารย์, ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

² Assistant Professor, Department of Social Studies, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

The results suggested that the potential of public, private, and local agencies in terms of manpower availability was insufficient to meet labor demands. In terms of resources Trat province was one of the richest provinces in the country, and in terms of policy implementation, has been well coordinated from policy to operational levels. Obstacles and suggestions have shown that there were old problems from the development process of government agencies that included waste problem, pollution, foreign workers, crime and etc. The state itself had tried to solve those problems, but they could not be resolved tangibly. It is suggested that those in government positions follow the policies quickly and solve the problems of the people in the area of concern.

Keywords : management potential, border economic, special economic zone

บทนำ

การวิจัยเรื่องนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราดมาก เพราะมีความสำคัญต่อการค้าและการลงทุนของประเทศโดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนและข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น รวมทั้งจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน กอปรกับมีนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถให้บริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญเพื่อการเตรียมพร้อมรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) จึงได้กำหนดให้ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นรวม 10 พื้นที่ ได้แก่ ดากสระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส โดยรัฐบาลมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้สิทธิและประโยชน์ ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่อภาษี ดั่งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) และมาตรการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ (สำนักงาน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557: ณ-ญ, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558: 4) เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการลงทุน การเติบโตด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง สิ่งแวดล้อม เขตเศรษฐกิจพิเศษเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการและมีเป้าหมายที่ชัดเจนตั้งแต่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2556 (ราชกิจจานุเบกษา, 2556: 1-8) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าส่งขนส่งต่อเนื่องระหว่างประเทศ และศูนย์กลางให้บริการการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคเป็นหนึ่งใน 10 พื้นที่ ประกอบด้วย 3 ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูด รวม 50.2 ตารางกิโลเมตร (31,375 ไร่) ห่างจากกรุงเทพมหานคร 420 กิโลเมตร เดินทางโดยทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (กรุงเทพมหานคร-ชลบุรีสายใหม่) ทางหลวงหมายเลข 344 หมายเลข 3 และหมายเลข 31 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558: 7, 14-15) เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราดจึงมีความสำคัญต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและมีความสำคัญต่อ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากระดับการออมภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุนในประเทศ ดังนั้น จึงต้องอาศัยเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพื่อใช้ในการลงทุนภายในประเทศ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนี้ไม่ได้มาในรูปของเม็ดเงินการลงทุนเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงความรู้ด้านเทคโนโลยีการจัดการและทุนทางปัญญาจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศและกระตุ้นการเติบโตด้านเศรษฐกิจของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี 2540 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ล้วนประสบปัญหาขาดสภาพคล่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้อำนาจซื้อการบริโภคของประชาชนลดน้อยลงเป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต การจำหน่าย หรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุด จากข้อมูลของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs Bank พบว่ายอดสินเชื่อคงค้างของธุรกิจ SMEs ได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี 2556 มีหนี้เสียสูงถึง 33.74% ทำให้มีการตื่นตัวในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยมีมากขึ้น โดยเฉพาะ SMEs ได้ถูกกล่าวถึงมากในแง่มุมที่จะเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในปี 2556 จำนวนวิสาหกิจรวมทั้งประเทศ 2,844,757 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 2,763,997 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.16 ของวิสาหกิจทั้งหมด และก่อให้เกิดการจ้างงานสูงถึงร้อยละ 80.96 ของการจ้างงานทั้งประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557: ข; สำนักงานสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ, 2558: 24-25) ประเทศไทยจึงมียุทธศาสตร์ของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้วางยุทธศาสตร์ของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 – 2559) กำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนา SMEs ไว้เพื่อการสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ SMEs โดยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ และเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รัฐบาลจึงได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายเร่งด่วนต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจพิเศษตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่และได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากรตลอดจนสาธารณูปโภคในปี 2558-2559 ในพื้นที่เป้าหมายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกทั้ง 5 พื้นที่ 6 ด้าน ในวงเงิน 10,000 ล้านบาท

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด จึงต้องมีความพร้อมทั้งด้านกำลังคนด้านทรัพยากร และด้านการนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร รวมถึงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้แบ่งการพัฒนาออกเป็น 2 ระยะ และพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราดได้มีการวางแผนให้ดำเนินการในระยะที่ 2 ในพื้นที่ตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2558: 27) รวมถึงคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 4 เรื่อง ได้แก่ 1) สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน 2) การให้บริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ 3) มาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว และ 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากรในพื้นที่เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและเชื่อมโยงในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกันนี้ได้

กำหนดแผนการดำเนินงานและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ประกอบกับให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 5 พื้นที่ ในเรื่องความก้าวหน้าการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงความพึงพอใจของภาคส่วนต่าง ๆ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อการปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเพื่อนำมาใช้ประกอบในการพัฒนาและจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ จำเป็นต้องผ่านการศึกษา การวางยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมไปถึงการพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นับเป็นอีกหนึ่งกุญแจสำคัญเพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องไปกับกฎระเบียบ ไม่ว่าจะเป็นการนำกฎหมายที่มีมาบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ หรือการลดอุปสรรคทางด้านกฎหมาย แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่า ในการพัฒนาแม้จะนำมาซึ่งโอกาสอันเป็นผลดีต่อภาคเศรษฐกิจ แต่ในทางกลับกันก็นำมาซึ่งผลกระทบในหลายมิติ โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสังคมที่จำต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิจัยศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด รวมถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับแนวการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview Guide) ด้วยการกำหนดประเด็นหลัก ๆ ของคณะผู้วิจัยไว้ล่วงหน้าเพื่อสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informants) จำนวน 20 คน
2. **ขอบเขตด้านประชากร** การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเฉพาะด้านศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อรองรับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น จากการวิเคราะห์เอกสารร่วมกับการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นในระดับนโยบาย

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** การวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยเน้นศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อรองรับนโยบายเขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษ ในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น จึงได้วางกรอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามใน 3 ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด คือ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Current Problem) ที่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากเอกสารเล่มใดเล่มหนึ่ง จึงต้องเก็บข้อมูลจากสนามวิจัยซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ 2) การวิจัยภาคสนาม (Field Work Research) คณะผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ 2 ประการ คือ เป็นบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นระดับหัวหน้าส่วนงานในระดับจังหวัด หรือในอำเภอคลองใหญ่ หรือเป็นบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่นระดับปฏิบัติและประชาชนในพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ใช้แนวการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview Guideline) เป็นเครื่องมือ โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหลัก ๆ ไว้ล่วงหน้าเพื่อสัมภาษณ์ หลังจากได้ข้อมูลแล้วคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์จำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) ด้วยการจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค คือ การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) แยกแยะหมวดหมู่ข้อมูลแล้วสังเคราะห์สรุปผลภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดตราด แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคนโดยภาพรวม พบว่า ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้แรงงาน แต่สามารถเตรียมการและวางแผนเพื่อให้จังหวัดตราดสามารถเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่มีประสิทธิภาพได้ สามารถจำแนกศักยภาพออกเป็น 3 ส่วน คือ

1.1.1 ภาครัฐขาดศักยภาพด้านกำลังคน ภาครัฐสามารถส่งเสริม สนับสนุนและเตรียมความพร้อมด้วยการสร้างความเข้าใจ การเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารข้อมูล สร้างเจตคติที่ดีพัฒนาศักยภาพบุคลากร เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและฝึกอบรมทางวิชาชีพ เป็นต้น

1.1.2 เอกชนขาดศักยภาพด้านกำลังคน เอกชนสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ด้วยการช่วยเหลือเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ การสร้างความเข้าใจโดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อการสร้างเจตคติที่ดี สร้างความตระหนักร่วมกันของประชาชน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของกำลังคนด้านภาษา ทักษะ ความชำนาญ เป็นต้น

1.1.3 ท้องถิ่นขาดศักยภาพด้านกำลังคน ท้องถิ่นสามารถสร้างความเข้าใจ ปลุกฝังทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ อย่าเลือกงาน ให้ขยันอดทน เป็นต้น

1.2 ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านทรัพยากร พบว่า ทรัพยากรด้านต่าง ๆ เช่น

ทรัพยากรธรรมชาติ โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคต่างๆ มีอยู่อย่างสมบูรณ์ สามารถจำแนกศักยภาพออกเป็น 3 ส่วน คือ

1.2.1 ภาครัฐมีศักยภาพด้านทรัพยากร เพราะสามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตราดได้ตามแผนและเป็นระบบ จังหวัดตราดจึงเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่งของประเทศ ทำให้ได้เปรียบเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พักแบบรีสอร์ท โฮมสเตย์ โรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งทางทะเล ชายหาด ป่าชายเลน ปะการัง รวมถึงมีผลไม้ชนิดต่าง ๆ เช่นทุเรียน มังคุด และพืชเศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา เป็นต้น ส่วนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคต่างๆ กำลังมีการดำเนินการให้สมบูรณ์พร้อมใช้งานในสิ้นปี 2560

1.2.2 เอกชนมีศักยภาพด้านทรัพยากร เพราะมีการรวมกลุ่มของนักธุรกิจการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พักแบบรีสอร์ท โฮมสเตย์ โรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งทางทะเล ชายหาด ป่าชายเลน ปะการัง เป็นต้น เพื่อเตรียมกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตราด

1.2.3 ท้องถิ่นมีศักยภาพด้านทรัพยากร เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่รวม 31,375 ไร่ หรือ 50.2 ตารางกิโลเมตร สามารถพัฒนาให้เป็นจุดเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียนได้ และเพราะประชาชนใน 3 ตำบล คือ ไม้รูด คลองใหญ่ หาดเล็ก ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

1.3 ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พบว่า มีการดำเนินการสอดคล้องกันได้เป็นอย่างดีตามแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ รวมถึงประชาชนในพื้นที่ แต่ต้องมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินการให้รอบครอบและรัดกุมเพื่อไม่

ให้เกิดปัญหากับประชาชนในพื้นที่ สามารถจำแนกศักยภาพออกเป็น 3 ส่วน คือ

1.3.1 ภาครัฐมีศักยภาพด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะสามารถเชื่อมโยงการดำเนินการตามแผน ตามนโยบายได้ตั้งแต่ระดับรัฐบาลจนถึงระดับท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

1.3.2 เอกชนมีศักยภาพด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะมีการวางแผนร่วมกันของกลุ่มนักธุรกิจการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พักแบบรีสอร์ท โฮมสเตย์ โรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งทางทะเล ชายหาด ป่าชายเลน ปะการัง เป็นต้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

1.3.3 ท้องถิ่นมีศักยภาพด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะมีวางแผนชุมชน เตรียมประชาชนในพื้นที่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการก่อกวนประท้วงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด เพราะเข้าใจถึงความเจริญที่จะได้รับ

2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดตราด พบว่า มีปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับมลภาวะ เช่น จำนวนขยะที่เพิ่มจำนวนขึ้นมากกว่าเดิม ปัญหาสังคม เช่น อาชญากรรม การเพิ่มขึ้นของแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย ความวิตกกังวลของประชาชนในพื้นที่จนทำให้เกิดความเครียดสะสม การแย่งพื้นที่ทำกิน ปัญหาเศรษฐกิจ เช่น ค่าครองชีพที่แพงขึ้น ราคาที่ดินสูงขึ้น และมีข้อเสนอแนะส่วนมากกว่า เป็นการระบุให้ผู้มีอำนาจรัฐ ผู้รับผิดชอบในภาคส่วนต่าง ๆ ให้ใส่ใจดูแลประชาชนในพื้นที่ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ควรดำเนินการตามนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยเร็วและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ด้วยความจริงใจ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวแล้ว สามารถอภิปรายผล โดยมีประเด็นสำคัญ กล่าวคือ

1. ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้แรงงาน แต่สามารถเตรียมการและวางแผนเพื่อให้จังหวัดตราดสามารถเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่มีประสิทธิภาพได้ด้วยการช่วยเหลือเกี่ยวกับสวัสดิการต่างๆ การสร้างความเข้าใจโดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อการสร้างเจตคติที่สร้างความตระหนักร่วมกันของประชาชน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของกำลังคนด้านภาษา ทักษะ ความชำนาญ เป็นต้น จะส่งผลให้จังหวัดตราดมีความพร้อมด้านกำลังคนมากขึ้นได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการดำเนินการและการส่งเสริมสนับสนุนการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด ในระดับนโยบาย 3 ประการ คือ 1) การสร้างความเข้าใจ การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ และประชาชนทั้งจังหวัด เพื่อก้าวเข้าสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด 2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เจ้าหน้าที่ และประชาชนต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของผู้เรียนและครู เช่น โรงเรียนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ ได้มีเชิญครูกัมพูชามาสอนภาษา

และรับลูกหลานของคนกัมพูชามาเรียนในโรงเรียน เพื่อส่งเสริม พัฒนาและให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกัน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาลดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุง และ 3) ส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศไทยและกัมพูชา ยังไม่มีการดำเนินการอย่างกว้างขวางเป็นรูปธรรม รวมถึงอาจยังขาดปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาความพร้อมด้านกำลังคนดังที่อดิเรก พันเขียว (2557: 1, 9) สรุปไว้ในงานวิจัยของเขาเรื่อง การยอมรับ ความคาดหวัง และปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตากว่าประกอบด้วย 1) นโยบายรัฐบาล ที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างชัดเจนจริงจังและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น การแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายแรงงาน กฎหมายที่ดิน กฎหมายอุทยานแห่งชาติ การผังเมือง และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ ต้องมีความชัดเจน รวมทั้งการมอบอำนาจในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องให้ส่วนราชการในพื้นที่มีอำนาจในการบริหารจัดการ เช่น การบริหารที่ดิน การใช้ประโยชน์จากที่ดิน การบริหารแรงงานต่างด้าว การอุตสาหกรรม การค้าการลงทุน เป็นต้น 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ควรร่วมมือในการผลักดันการยกระดับพื้นที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เนื่องจากปัญหาในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ที่พบ คือความไม่ต่อเนื่องของหน่วยงานและผู้บริหารระดับสูง ทำให้เมื่อดำเนินการขาดความต่อเนื่องต้องเริ่มต้นใหม่หลายครั้ง ทั้งการให้ข้อมูลและนำเสนอปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตนเอง รวมทั้งการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง

จริงจัง 3) ความเหมาะสมของกฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่ายังมีปัญหาความล่าช้า เพราะการปรับปรุงกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐและกฎหมายจำนวนมาก เช่น กฎหมายที่ดิน กฎหมายการเข้าเมือง กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว กฎหมายการนิคมอุตสาหกรรม กฎหมายศุลกากร กฎหมายผังเมือง กฎหมายแรงงาน เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันยังเป็นปัญหาในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาความขัดแย้งและการเมือง เนื่องจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมีความเกี่ยวข้องกับหลายมิติ ทั้งด้านผลประโยชน์ของหน่วยงาน ผลประโยชน์ของบุคคล คณะเสี่ยง เงินรายได้ของหน่วยงาน เขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ สิทธิประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลพิษ ปัญหาชุมชนแออัด การย้ายถิ่นฐาน แรงงานผิดกฎหมาย การแก่งแย่งใช้ทรัพยากรและระบบสาธารณสุขโรค ขยะมูลฝอย เป็นต้น ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมากทุกมิติ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคประชาชนจากผู้นำชุมชน พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษน้อย เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเป็นผู้ผลักดันให้เกิดเขตเศรษฐกิจพิเศษเท่านั้น การมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่มีน้อย ทำให้ประชาชนมีข้อมูลน้อยและส่วนใหญ่เป็นความกังวลในมิติต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การจ้างงาน สาธารณูปโภค สิ่งแวดล้อม มลพิษ 5) การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรมีหน่วยงานบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยอาจเป็นคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงานในพื้นที่และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัดองค์กรเพื่อรองรับกับการพัฒนาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ไม่ถูก

ครอบงำจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น เพื่อวางระเบียบและขอบเขตของการดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น โครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ ประเภทการดำเนินการ สิทธิประโยชน์ การใช้ประโยชน์จากที่ดิน การจ้างแรงงาน รายได้และรายจ่าย เป็นต้น ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการค้าการลงทุน และ 6) ศักยภาพหรือความพร้อมของพื้นที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ เช่น ท่าเลที่ตั้งของพื้นที่ โรงงานอุตสาหกรรม บริษัทห้างร้าน การนำเข้าส่งออก ค่าจ้างแรงงานราคาถูก วัตถุดิบทางการเกษตรจำนวนมาก แหล่งท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าความพร้อมด้านกำลังคนจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์เพียงพอต่อความต้องการของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ต้อง 1) สร้างความเข้าใจ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ และประชาชนทั้งจังหวัด 2) พัฒนาศักยภาพบุคลากร เจ้าหน้าที่ และประชาชนต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่เหมาะสม 3) ส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศไทยและกัมพูชา และสร้างปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาความพร้อมด้านกำลังคนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ 1) นโยบายรัฐบาลที่ต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องและจริงจัง 3) ปรับปรุงกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย 4) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม 5) มีหน่วยงานบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และ 6) พัฒนาศักยภาพหรือความพร้อมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้มีความพร้อม เป็นต้น

2. ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านทรัพยากรด้านต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคต่าง ๆ มีอยู่อย่างสมบูรณ์ ดังคำให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งในพื้นที่ว่า

“ถ้าถามถึงความพร้อมด้านทรัพยากรโดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดตราดมีความพร้อมมาก เพราะมีพื้นที่ป่าที่ยังคงสภาพที่สมบูรณ์โดยเฉพาะบริเวณเกาะต่าง ๆ ทางตอนกลาง แต่ตอนบนของจังหวัดพื้นที่ป่าบางส่วนได้ถูกทำลายลงมากทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ปัจจุบันมีป่าสงวนแห่งชาติ 14 แห่ง นอกจากทรัพยากรป่าไม้แล้ว จังหวัดตราดยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญ และมีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่งคือแร่รัตนชาติ มีในพื้นที่ในเขตอำเภอโป่งไร่และอำเภอเขาสมิง แร่รัตนชาติที่สำคัญ ได้แก่ พลอยแดง หรือที่รู้จักกันดีในชื่อทับทิมสยาม ไพสิน และโกเมน เป็นต้น มีแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่แม่น้ำตราด ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ใหญ่ที่สุด เป็นแหล่งต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบรรทัดไหลผ่านหลายท้องที่ โดยเฉพาะตำบลบ่อพลอยและตำบลหนองบอน อำเภอโป่งไร่ ซึ่งเป็นแหล่งชุดพลอยที่สำคัญของจังหวัดตราดและผลจากการชุดล้างพลอย ทำให้แม่น้ำตราดขุ่นข้นเกิดตะกอนสันดอนปากแม่น้ำและทำให้ร่องน้ำแคบและตื้นเขิน จึงเป็นอุปสรรคต่อการใช้น้ำ และการคมนาคมทางน้ำ ส่วนแม่น้ำที่สำคัญอีกสายหนึ่งของจังหวัดตราด คือ แม่น้ำเวฬุ เป็นแม่น้ำที่แบ่งเขตแดนจังหวัดตราด และจังหวัดจันทบุรี และไหลผ่านเขตเกษตรกรรมของทั้งสองจังหวัด ส่วนการชลประทานของจังหวัดตราดมีความสำคัญในการเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตร โดยเฉพาะช่วงฤดูแล้งที่ไม่ผลผลิตเจริญเติบโตใกล้เก็บเกี่ยว และเป็นการป้องกันน้ำเค็มหนุน และยังเป็นผลพลอยได้ในการเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จะเห็นได้ว่า จังหวัดตราดมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มาก ส่วนทรัพยากรที่

เป็นโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคต่าง ๆ ในส่วนจังหวัดก็ได้มีการวางแผนเพื่อดำเนินการแล้ว”

(หัวหน้าส่วนราชการ 2 : สัมภาษณ์)

“จังหวัดตราดเรามีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลกที่อำเภอเกาะช้าง มีแหล่งดำน้ำและท่องเที่ยวชั้นดีที่อำเภอเกาะกูด มีแหล่งเกษตรชั้นดีของจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและพืชหลักทางเศรษฐกิจ เช่นทุเรียน มังคุด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน รวมถึงเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลขนาดใหญ่”

(หัวหน้าส่วนราชการ 1 : สัมภาษณ์)

“เราเป็นเมืองชายแดนที่มีศักยภาพในด้านการค้า การท่องเที่ยวและการลงทุน เป็นประตูเชื่อมโยงการค้ามาคมชนส่งไปสู่ภูมิภาคอินโดจีน การรวมกลุ่มสร้างธุรกิจริสอร์ท หรือโฮมสเตย์ที่เราได้รวมกลุ่มกันในปัจจุบัน จึงเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านการทรัพยากรที่บริเวณพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐอีกประการหนึ่ง”

(ผู้ประกอบการในพื้นที่ 3 : สัมภาษณ์)

“การท่องเที่ยวและเกษตรกรรมเป็นเรื่องที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดมากที่สุด เพราะจังหวัดเรามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งทางทะเล ชายหาด ป่าชายเลน ปะการัง และหมู่เกาะ เช่น เกาะช้าง เกาะกูด เกาะหมาก ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากและสร้างได้ให้กับรัฐและชุมชนได้มากเช่นกัน

(ผู้ประกอบการในพื้นที่ 4 : สัมภาษณ์)

“หน่วยงานได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ มีการจัดการและจัดสรรงบประมาณเข้ามาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้นตามแผน ประชาชนจึงได้รับความสะดวกมากขึ้น ทำให้การค้าการลงทุนมีจำนวนสูงขึ้น”

(ผู้ประกอบการค้าชายแดน 1 : สัมภาษณ์)

“เราโชคดีที่จังหวัดตราดนอกจากจะมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์แล้วเรายังตั้งอยู่ในจุดเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกงของกัมพูชา สามารถเชื่อมเข้าถึงท่าเรือสีหนุวิลล์ด้วยระยะทางเพียง 223

กม. และท่าเรือแหลมมงดังด้วยระยะทาง 230 กม. มีพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์หลายพื้นที่ที่สามารถขนส่งต่อเนื่องได้หลายรูปแบบ มีคลังสินค้าสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์โลจิสติกส์ได้”

(หัวหน้าส่วนราชการ 1 : สัมภาษณ์)

จังหวัดตราดจึงเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่งของประเทศ ทำให้ได้เปรียบเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พักแบบรีสอร์ต โฮมสเตย์ โรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งทางทะเล ชายหาด ป่าชายเลน ปะการัง รวมถึงมีผลไม้ชนิดต่าง ๆ เช่นทุเรียน มังคุด และพืชเศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ เช่นปาล์มน้ำมัน ยางพารา เป็นต้น ส่วนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคต่าง ๆ กำลังมีการดำเนินการให้สมบูรณ์พร้อมใช้งานในสิ้นปี 2560 เพราะจังหวัดตราดมีสภาพภูมิสังคมที่ตั้งอยู่ชายแดนสุดฝั่งทะเลตะวันออกมีรูปร่างลักษณะคล้ายหัวช้าง อาณาเขตด้านชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาทั้งทางบกและทางทะเล ยาว 330 กิโลเมตร มีแนวชายแดนธรรมชาติติดทิวเขาบรรทัด และมีแนวอาณาเขตทางทะเลยาว 165.5 กิโลเมตร มีอาณาเขตพื้นที่ทางบก 2,819 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,761,000 ไร่ มีพื้นที่ปกครองทางทะเล 7,257 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือ ติดกับอำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรีและประเทศกัมพูชา ทิศใต้ติดกับอ่าวไทยและน่านน้ำทะเลประเทศกัมพูชา ทิศตะวันออกติดกับประเทศกัมพูชา มีทิวเขาบรรทัดเป็นแนวกั้นเขต และทิศตะวันตกติดกับอำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี มีลักษณะภูมิประเทศที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ อาณาบริเวณที่เป็นแผ่นดิน ภูเขา พื้นน้ำ และทะเล คือ 1) บริเวณพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะสำหรับปลูกผลไม้ ปาล์มน้ำมัน ทำนาข้าว และการปศุสัตว์ 2) ที่ราบบริเวณเชิงภูเขา บริเวณนี้มีพื้นที่กว้างขวางมาก เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำสวนผลไม้ ยางพารา และสับปะรด 3) บริเวณพื้นที่ภูเขาสูง ส่วนมากมีสภาพเป็นพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกาะ 4) ที่ราบต่ำชายฝั่งทะเล และพื้นทะเล บริเวณ

พื้นที่นี้ประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่ต่าง ๆ 52 เกาะ มีป่าชายเลนอย่างหนาแน่น เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์น้ำและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ส่วนอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีลักษณะภูมิอากาศที่ไม่ร้อนจัดหรือหนาวจนเกินไป แต่มีฝนตกชุกมาก เพราะมีพื้นที่ติดทะเลและมีภูเขาโอบล้อม อากาศไม่หนาวมากนัก เป็นเมืองฝนแปดแดดสี่ มีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในประเทศรองจากจังหวัดระนอง เมื่อพิจารณาจากขนาดพื้นที่ อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จึงเป็นเขตที่มีความพร้อมและสมรรถนะสูงในการเป็นเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เพราะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทางบก ทางทะเล มีสภาพภูมิอากาศและทำเลที่ตั้งเหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีหมู่เกาะน้อยใหญ่ที่ยังคงความสวยงามตามธรรมชาติ นับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในปี พ.ศ. 2546 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) กำหนดให้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณหมู่เกาะช้างและพื้นที่ใกล้เคียง จึงทำให้จังหวัดตราดมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่ดีกว่าจังหวัดอื่น ๆ หลายจังหวัดในประเทศไทย อาจมองภาพอนาคตได้ว่า จังหวัดตราดจะสามารถพัฒนาเป็น “ศูนย์กลางการค้าส่ง ขนส่งต่อเนื่องระหว่างประเทศ และศูนย์กลางให้บริการการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค” ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดตราดสามารถส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้จังหวัดได้ผลประโยชน์สูงสุด เพราะอุตสาหกรรมไมซ์เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ชองกับกิจกรรม 4 ประเภท ได้แก่ Meetings (การประชุม สัมมนา) Incentives (การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล) Conven-

tions (การประชุมขนาดใหญ่) และ Exhibitions (การจัดงานแสดงสินค้า) ธุรกิจไมซ์เป็นหนึ่งในธุรกิจบริการและเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้กับประเทศในแต่ละปีคิดเป็นมูลค่าตลาดในภาคธุรกิจสูงปีละ 50,000 ล้านบาท อีกทั้งยังช่วยกระจายรายได้ไปยังภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร สายการบิน รถเช่า ร้านขายของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว ธุรกิจออกแบบและตกแต่งพื้นที่แสดงสินค้า (Exhibition design) ธุรกิจรับจัดงาน (Event organizer) ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า (Exhibition & Event Hall) เป็นต้น ธุรกิจไมซ์จึงเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญที่ทำให้เกิดปฏิริยาการกระตุ้นเศรษฐกิจแบบทวีคูณ (Economic catalyst) เพราะการประชุมและการจัดงานแสดงสินค้าในระดับนี้จะช่วยเร่งการติดต่อและดำเนินธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ซื้อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเข้ามาพบปะพูดคุย ตกลงเจรจากัน โดยใช้เวลาในการค้นหา ติดต่อ และดำเนินการในช่วงเวลาสั้น ๆ (วิโรจน์ ระจิตดำรงค์, 2554: 22) และที่สำคัญ คือ คุณภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเพื่อร่วมกิจกรรมไมซ์นั้น แม้จะมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับนักท่องเที่ยวทั่วไป แต่กลับมีการใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไปถึง 2 เท่าตัว อุตสาหกรรมไมซ์จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพราะจังหวัดตราดมีเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการให้บริการการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค และได้ระบุอุตสาหกรรมไมซ์ไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ของจังหวัด คือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนานาชาติ, อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) และเป็นประตูเชื่อมโยงไปภูมิภาคอื่น โดยในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา จังหวัดตราดได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 11 แห่ง จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่หมู่เกาะช้าง การสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จังหวัดตราดให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย สร้างศูนย์ฝึก

อบรมพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สร้างแหล่งเพาะพันธุ์และขยายทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งปรับปรุงระบบนิเวศแนวปะการัง ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดตราดเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.79 ในปี พ.ศ. 2553 มีรายได้ 3,894.52 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2554 มีรายได้ 4,665.44 ล้านบาท (สำนักงานจังหวัดตราด, 2558: 18) และตำบลไม้รูดซึ่งเป็นที่ตั้งของการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมบริการต่าง ๆ ยังมีพื้นที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด นอกจากจะมีทรัพยากรดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นในอีกหลายด้าน เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ ประปา ระบบการคมนาคมและขนส่ง โดยการขยายถนนหลวงหมายเลข 3 เป็น 4 เลน และสร้างท่าเรือน้ำลึกขนาด 500 ตันกรอส อีกทั้งความพร้อมด้านทรัพยากรเฉพาะในพื้นที่ที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประกอบด้วยพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูด อยู่ในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีพื้นที่ทั้งหมด 31,375 ไร่ หรือ 50.2 ตร.กม. สามารถพัฒนาให้เป็นจุดเชื่อมโยงระดับภูมิภาคอาเซียนได้อีกแห่งหนึ่ง เพราะถือเป็นประตูฝั่งตะวันออกของประเทศไทย บนแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตอนใต้เชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกงของกัมพูชา สามารถเชื่อมเข้าถึงท่าเรือสีหนุวิลล์ด้วยระยะทาง 233 กม. และท่าเรือแหลมฉบังด้วยระยะทาง 230 กม. สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ คลังสินค้า ศูนย์โลจิสติกส์ การค้าชายแดน พื้นที่การค้าชายแดนปลอดภาษี มีคณะทำงานร่วมไทย-กัมพูชาเพื่อจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จึงมีความพร้อมในการเป็นเมืองประตูการค้าชายแดน เพราะมีด่านการค้าบ้านหาดเล็กรองรับการพัฒนา มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กระจายสินค้า โลจิสติกส์ การท่องเที่ยวเชิงนิเทศ เพราะมีหาดที่สมบูรณ์ทั้งธรรมชาติและความ

สวยงาม เช่น หาดบานชื่น หาดทรายขาว หาดทรายดำ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีความพร้อมด้านทรัพยากรในทุกด้านที่จำเป็นต่อการพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้

3. ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น เกี่ยวกับความพร้อมด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีการดำเนินการสอดรับกันได้เป็นอย่างดีตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ รวมถึงประชาชนในพื้นที่ แต่ต้องมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินการให้รอบครอบและรัดกุมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับสำนักงานจังหวัดตราด (2558: 29) ที่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ 3 เรื่อง เพื่อใช้เป็นเป้าหมายของจังหวัดตราด เพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด คือ 1) เป็นศูนย์กลางสนับสนุนและให้บริการ การนำเข้า-ส่งออก 2) เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ทั้งระบบ คือ ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และ 3) เป็นศูนย์กลางให้บริการการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค จึงเป็นการวางเป้าหมายในการเข้าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราดที่มีเป้าหมายอย่างชัดเจนว่า จังหวัดตราดจะเป็น “ศูนย์กลางการค้าส่ง ขนส่งต่อเนื่องระหว่างประเทศ และศูนย์กลางให้บริการการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค” ความพร้อมด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของจังหวัดตราดเกิดขึ้นได้เพราะการกำหนดเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับจังหวัดตราดอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม เพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวเดียวกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคลากรในทุกภาคส่วนที่จะส่งเสริมให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จครบคลุม ครบถ้วน ได้ผลผลิตที่สมบูรณ์ เพราะได้ดำเนินการตามคุณลักษณะสำคัญของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คือ 1) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการ ต้องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์

สัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหมดในการนำนโยบายไปปฏิบัติ 2) กระบวนการหลักในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดเป้าประสงค์ของนโยบายและการปฏิบัติเพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า มาตรการในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องสอดคล้องกับการปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์ของนโยบาย ในกรณีนี้เป้าประสงค์จึงเป็นเสมือนเข็มมุ่งของการปฏิบัติ ดังนั้น การกำหนดเป้าประสงค์จึงต้องคำนึงถึงความชัดเจน ความเที่ยงตรงในการแก้ไขปัญหา และความเป็นไปได้ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ส่วนการปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์จะต้องประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเหมาะสม มีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของนโยบายอย่างชัดเจน และผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ สามารถกระตุ้นและสร้างขวัญกำลังใจให้ผูปฏิบัติมีความตั้งใจและความเชื่อมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ 3) การประเมินผลสำเร็จเป็นการกำหนดกรอบในการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีความชัดเจน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินผลสำเร็จให้ชัดเจน เป็นที่ยอมรับแก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น การประเมินผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงต้องมีทั้งความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ หมายความว่า การประเมินผลจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบถูกต้องตามระเบียบวิธีการประเมินผล (Method) เพื่อให้การประเมินผลสำเร็จ สามารถระบุระดับของความสำเร็จได้อย่างชัดเจน และสามารถให้ข้อเสนอแนะได้ว่ามีปัญหาลุप्तอะไรบ้างในระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง และ 4) การแปลงความเป็นนามธรรมของเป้าประสงค์ไปสู่ความเป็นรูปธรรมที่มีความเฉพาะเจาะจง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงกล่าวได้ว่าความพร้อมด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดขึ้นได้เพราะจังหวัดตราดมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน และ

มีขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมดังกล่าวแล้ว

4. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีปัญหาเดิม ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนาของหน่วยงานรัฐปกติ ทั้งที่รัฐเองก็พยายามแก้ปัญหาเหล่านั้นแต่ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรมเสียที เช่น ประชาชนบางส่วนมีความเห็นต่าง ปัญหาขยะมลพิษ ปัญหาแรงต่างค่าตัว ปัญหาอาชญากรรม การแย่งพื้นที่ทำงานของคนต่างด้าว แรงงานคนไทยขาดแคลน ขาดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างเป็นระบบ ประชาชนไม่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ที่ดินราคาแพงขึ้นมาก เป็นต้น และข้อเสนอแนะส่วนมากเป็นการระบุให้ผู้มีอำนาจรัฐ ผู้รับผิดชอบในภาคส่วนต่าง ๆ ให้ใส่ใจดูแลประชาชนในพื้นที่ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ สอดคล้องกับมธุรา สมัยกุล (2557: 22) ที่สรุปไว้ในงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา ว่ามีจุดอ่อนคือ การจัดการขยะ การจัดการระบบระบายน้ำในฤดูฝน เป็นต้น รวมถึงอดิเรก พันเขียว (2557: 1, 6-8) ที่ได้สรุปไว้ว่า 1) หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและควรมีการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องหรือปรับปรุงแก้ไขระเบียบจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก ทั้งกฎหมายว่าด้วยที่ดิน อุทยานแห่งชาติ การผังเมือง การทำงานของแรงงานต่างด้าว การเข้าเมือง ฯลฯ เนื่องจากเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงควรปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องในทางปฏิบัติด้วย 2) ผู้ประกอบการ ยอมรับและเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรเร่งดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขันและจะทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่และประเทศก้าวหน้าขึ้น รวมทั้งให้ข้อสังเกตว่าควรมีความชัดเจนเรื่องการจ้างแรงงานและการให้สิทธิประโยชน์ทางการค้าการลงทุน เพื่อดึงดูดภาคธุรกิจการลงทุนให้เข้ามามากยิ่งขึ้น เพราะหากได้รับสิทธิ

ประโยชน์ทั้งด้านภาษีและไม่ใช่อำนาจ จะทำให้ผู้ประกอบการภายนอกพื้นที่และต่างประเทศเข้ามาลงทุนมากยิ่งขึ้นด้วย 3) ภาคประชาชนยังได้รับข้อมูลและมีส่วนร่วมน้อย จึงควรมีการให้ข้อมูลสร้างการมีส่วนร่วมและสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ให้มากกว่านี้ทุกเรื่อง เช่น พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ชีวิตความเป็นอยู่ การผังเมือง ระบบสาธารณสุขโรค ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างและจะเกิดผลกระทบอย่างไร โดยเฉพาะปัญหาที่จะติดตามมา เช่น การใช้ที่ดิน สิทธิทำกิน ปัญหาการแย่งทรัพยากรน้ำประปา ไฟฟ้า อาชญากรรม การจ้างงาน ความแออัด อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวประชาชนยังไม่ทราบข้อมูลแต่อย่างใด สรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จะสอดคล้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจในพื้นที่อื่น ๆ เช่น จังหวัดตาก จังหวัดสระแก้ว และเกี่ยวข้องกับปัญหาขยะ มลพิษ ปัญหาแรงต่างค่าตัว ปัญหาอาชญากรรม การแย่งพื้นที่ทำงานของคนต่างด้าว แรงงานคนไทยขาดแคลน ขาดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างเป็นระบบ ประชาชนไม่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ที่ดินราคาแพงขึ้นมาก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมด้านกำลังคนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้แรงงาน จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในระดับนโยบายให้มีการผลักดันนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยเร็วให้ทันต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนาของหน่วยงานรัฐจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติในการดูแลความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจังและมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อความผาสุกของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด

3.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันปัญหา อุปสรรคที่จะเกิดกับประชาชนในพื้นที่อันเป็นผลสืบเนื่องจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด

การนำผลงานไปประยุกต์ใช้

หน่วยงานในระดับชุมชน เช่น เทศบาลตำบลไม้รูด เทศบาลตำบลคลองใหญ่ เทศบาลตำบลหาดเล็ก รวมถึงตำบลต่าง ๆ ในจังหวัดตราด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด หน่วยงานในระดับจังหวัด เช่น จังหวัดตราด หอการค้าจังหวัดตราด อุตสาหกรรมจังหวัดหน่วยงานเอกชนที่ทำธุรกิจในพื้นที่และระหว่างประเทศ รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้ทราบถึงศักยภาพของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่เกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมด้านกำลังคน ด้านทรัพยากร และด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของจังหวัดตราดเพื่อรองรับนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิจะสามารถนำผลการวิจัยไป

ประยุกต์ใช้ได้ตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงานได้ เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราดและการเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปี 2559 และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่านจนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- มธุรดา สมัยกุล. (2557). “แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดน ไทย-กัมพูชา.” วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน): 22-30.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.2556, (2556, 24 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 87 ง, หน้า 1-8.
- วิโรจน์ ระจิตดำรงค์. (2554). ความพร้อมด้านบุคลากรของศูนย์ประชุมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อการรองรับงานในอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE). หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2558). คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2559. จาก (www.boi.go.th)
- สำนักงานจังหวัดตราด. (2558). แผนพัฒนาจังหวัดตราด พ.ศ.2558-2561. ตราด: สำนักงานจังหวัดตราด กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). สารสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). สารสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ. (2558). โครงการศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษา : เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก.
- อดิเรก พันเขียว. (2557). “การยอมรับ ความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก.” วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ปีที่ 4 ฉบับที่ 6 (มกราคม-มิถุนายน): 1-14.